

המזכרה

דמי חתימה לשנה בפולין 400 מ"מ,
 רבע 100. מחיר גליון בודד 10 מ"מ. ביחד
 עם "הקורא הקטן", מחירו 750 מ"מ לשנה,
 190 מ"מ לרבע. מחיר שני הגליונות יחד
 לאחדים 20 מ"מ. מחיר הקו"ס לבדו, לשנה
 350 מ"מ, לרבע 90, מ"מ. גליון בודד 10 מ"מ
 מחיר מודעות 30 מ"מ בעד שורה
 קצרה או מקומה. מחיר ברכת מז"ט או
 הודעת אירוסין 60 מ"מ. האדרסה:
 "Hamicpe" Kraków ul. Miodowa 22.

Kraków, dnia 18 lutego 1921.

גליון ח'

הראתא מ' תצוה י' אדר א' תרפ"א.

הקורא הקטן.

מפני סבה טכנית לא יצא בשבוע הזה פונטרם

"הקורא הקטן".

דעשות כונים להסכם זה, להכריז עליו, לדק בו, לעשות לו פרסום וליהפוך בו.

עידן ועדנים חלפו, ובודאי שעוד יעברו עדן ועדנים ועוד לא פסקו לדבר בהסכם זה, והוא לא יבא, ואי אפשר לו שיבא. אל נא תתמהו.

הרוקים אנו מהעלות על לבנו את הרעיון, שאי אפשר לבני עם פולין לשבת בשלום עם היהודים. להפך, אנו מאמינים באמונה שלמה, שאי אפשר לו לעם פולין להיות שרוי תמיד במחלוקת עם בני שאר הלאומים השרוים בתוכו, ואולם אותו ההסכם, שבו מדברים דנים, לא יבא ואין מן הצורך כלל שיבא.

לא יבא, משום שהוא רק, אתא קלידאי, הבל-פה בעלמא. הסכם! מי ומי יבא לירי הסכם? באים לירי הסכם — מתקושמים אנשים, או לאומים, שיש ביניהם מחלוקת, קטנות, אבל הפולנים ואנו היהודים — כלום מחלוקת היתה בינינו? כלום קטנות היו בינינו? יש אנשים רעים ויש אנשים טובים גם בין בני עם פולין וגם בינינו היהודים, בשם שיש דוגמתם בין בני כל אומה ולשון. אנו היהודים, בידוע שחלשים הננו, המועטים, כיון שבאו רשעי עם פולין והרנינו עלינו את החוקים, המרובים ועוד הוסיפו תוקף למעשיהם, עש לנו הרעים מה שעשו ועדיין הם עושים ולא יהיו פוסקים לעשות כל זמן שימצאו להם תומכים תקיפים, ולא יהיו נענשים על מעשיהם. הלא על כן רעים הם ומכיון שאינם נושאים עונש ולא עוד, אלא שתקיפים מסיחים אותם ומשליחים אותם בנו — מה יעשו שלא ירעו ולא ישחיתו? אבל עם פולין בכללה, מה לו ולהסכם אתנו? הרי ראינו ושמענו את כל החסרות שכתבת ושבעל פה, למן היום, אשר סרו האשכנזים מעל הארמה הזאת, כמעט לא ירדו מעל החומות ומעל העמודים שבכל עיר ועיר וככל כפר וכפר אותן מפלצות השנאה והמשטמה, ההודעות המעוררות את ההמונים לקצות ביהודים, אשר עליהם נאמר, שהם מתנכלים להחריב את פולין ולהשמיר את בניה, מרבית העתונים מטיפים לשנאה, השכם והטף, העריב והטף, והתקיפים מן המפלגה הגיל עודם באים ומעמידים להמונים דרשנים, שאינם פוסקים לדרוש בננותם של היהודים ובשבחם של המכלה אותם. כך הם עושים להמונים פשוטים וכך הם עושים להמוני אנשי הצבא, והמעט להם כל זאת, ועודם מקימים כנגדנו את מרבית הכפרים, והנם עושים את בימות בתי הכניסה שלהם כלי-שרת למזרע השנאה והאיבה

תוכן הענינים.

ההסכם — ג. ע. פ. — קרבן וקרבו — ד"ר חיים מרטקובר. — מקרה בעתונים: אמת מארץ ישראל, צורות צירינו. — מתהפכות הזמן: חלוף תפקידים. — מדינה ומדינה ומקרה: בפראתא, בפולי הקטנה, בפולין, באוטמריה, באונגרים, ברומניה. בצרפת בארץ ישראל, באמריקה. — השבוע בכל העולם. — תארים וכינויים בתלמוד.

"ההסכם"

ועדיין אנו דנים בדבר, ההסכם בין הפולנים ובין היהודים אורחי פולין, שיבא, או לא יבא.

זה עידן ועדנים חלפו למן היום, אשר נורקה מימרא זו של ההסכם מפי אחד האנשים, אשר אומנתו פוליטיקה, ולא פוליטיקה סתם, אלא פוליטיקה של ערמוניות ונכלים, שאין לפניו לא יושר ולא צדק, לא רחמים ולא חנינה, ויש אומרים, שאין בה גם אהבה למורת ולעם, גם שאיפה להיטיב למדינה בכללה ולהועיל לעם בכללו אבל יש בה חשבונות רבים של יחידים.

אותו האיש היה אחד המנהיגים של הדמוקרטיה הלאומית הפולנית, היא המפלגה, אשר עוד ימים רבים לפני המלחמה התמכרה לרוסיה הצארית ובעטים של שלטונות רוסיה היו ראשיה עושים מה שעושים גם בפולין הקונגרסית וגם בנליציה, פה בנלווי, שם בסתה, וכלבד שרעתם של אותם השלטונות תהיה נוחה מהם, באה המלחמה והנלגל נהפך: בעטים של ראשי המפלגה ההיא עשו שלטונות רוסיה מה שעשו גם בפולין הקונגרסית וגם בנליציה, שהיתה נכבשה בידם, וכלבד שרעתם של מנהיגי עם פולין אלו תהיה נוחה מהם. לפנים הקימו המנהיגים האלה את הביוקוט ביהודים, בכדי לבלבל בו את מחותיהם של ההמונים ולסמא את עיניהם, בכדי שלא יראו ולא ידעו את כל הרעות, אשר רוסיה הצארית עושה לעם פולין, בשעת המלחמה הרבו שלטונות רוסיה לקצות ביהודים, לנוור עליהם גרות גלות ושעבוד נורא, להרבות בתוכם את התליות ואת ההרנות ולעשות את דמם ואת רכושם הפקר, בכדי להשביע את ההמונים ולטפש את לבם, לבל יבינו את אשר מנהיגיהם הביאו עליהם בודונם.

כיון שבאה הרכולוציה והשמירה את בעלי בריהם של אותם המנהיגים, מיד מצאו להם מנינים ובעלי בריהם אחרים, שגם הם לא חשכו מידידיהם הנאמנים את אשר שאלה נפשם, הכל כידוע ומסורסם ליודעים ומבינים.

ואחר מראשי המנהיגים הטובים והישרים האלה הוא שהכריז בראשונה על ההסכם שבין עם פולין והיהודים, ומאו אינם פוסקים

הלאומית. כי סימן היה זה לירידה מוסרית של עמנו שאין לה תקנה עם שאין ביכולתו להוציא מקרבנו את האנשים המסוגלים להעביר קו על עברם וההוה שלהם ולהתמכר לעבודת תחיתו; עם שצעיריו אינם יכולים לפרוש מהחיים המיווהים, לסבול ולעבור לשם בנין עמם — עם כזה כליה צפייה לו וסופו לרדת מעל במת ההיסטוריה. ובלב בניו הנאמנים של עמנו התעורר לא פעם אחת הספק: מי יודע אם יעמרו לנו ברנע הנכון הצעירים המכניס את הקרקע לנאולה? שמא חלילה בלה עמנו מזוקן ואסם בו הכח להנער משפלותו?

אבל עור לא נם לחנו! כאשר רק התחילה הארץ לקרוא את קריאתה הראשונה, נמצא נמצאו לה צעירים לאלפים. הצעירים נענו לקריאת העם בארץ, למרות רוע המדות, שנשעו על הלב עקב המלחמה, ומלבד המלחמה עשה הזמן שאחרי נמר המלחמה שמת בנו: הסחר מכרי בכל הצורות היפות שנתפתחו לרגלי המלחמה, משך אליו את לבות הרבה והרבה צעירים, וגם הסוציאליזם ברוח הקנאי שבה, הלוקח שבי על נקדה את לבות בני עמנו, שללה מעמנו הרבה כחות ובכך זאת באו אלפי הצעירים, וארץ ישראל קבלה אותם לא בארמונות ולא אל שלחנות ערכים כל טוב הומונו, אלא עבודה קשה ומפרכת את הנוף כחתה להם, ולפעמים מוכרחים היו לחכות לעבודה בכליון עינים, רבים מהם עזבו דוקא בתים מצאי כל טוב, הורים אוהבים ומנסקים, סנות חמימות ולבביות, את כל אלה עזבו ועלו ארצה ישראל, ובארץ לא רק עבדו עבודות, שאבותיהם רחקו מהן, אלא גם חלו במחלות שונות המתהלכות בארץ, — והעליה לא ספקה, וגם לא תפסק, כי מעיינות עמנו לא נכזבו עדיין. —

שאלת החומר האנושי אינה מטרידה אותנו. אפוא; האנשים הדרושים ישנם והיו גם לעתיד. הם זקוקים לחנוך, להכשרה, לטפול מיוחד, אבל, ישנם במציאות ובמדה שהארץ תזקק להם יורמו אל תוכה אולי יותר מכפי הצורך וכח הקבול שלה. הצעירים והצעירות החלוצים מקריבים את כל מה שיש להם, הם צפויים למחלות וגם את נפשם יתנו כי בנין הארץ דורש זאת מהם.

והכסף הנדרש, הימצא? — אם תדע תנועת התחיה לדרוש — ימצא גם הכסף, ורק בטענה אחת מברעת ומנצחת יכולים אנו לנשט לבני עמנו, והנה היא: אם בתחית עמך וארצו הנדחפין, אזי את נפשך תן לו ואם את עצמך אינך יכול ואינך חפץ להקריב, אזי תן כוסר נפשך — ממוגך.

אבל לא נרבהי בגדבות לא יושעי, עם אלא בכסף-דמים, כל הטענות מוכיחות להסתם, אם תשוה לנגד עיני רוחך את צעירינו, המקריבים את עצמם, החלוצים נותנים את הנפש, ואם תתן אתה הנותן את הרכוש — אף לקרסוליה לא הנעת, ידע נא עמנו להלך בגדולות, לדרוש מאת בניו את הכל, אותם על גופם ועל נפשם, יזכר נא, כי שעה הרת עולם הניעה בשבילו — ויבואו בניו מכל סנות העולם, זה בכל נפשו וזה בכל מאורו.

ד"ר חיים טרסקובר.

סקירה בעתונים.

אמת מארץ ישראל.

מחנה הציונים נפלג כמעט לשני מחנות, ציוני המזרח משקיעים ממון הרבה בהחזקת בתי-הספר בא"י ותקציב של רבע מיליון ליש לשנה קצבו להם וציוני אמריקה אנשי המעשה אמרים, שאין לבהים שייכות לבנין א"י, ובכל אופן רב הוא הסך הניל בשביל ששים אלף יהורים, שמחיתם, החרדים, אינם משתמשים בהם ובני א"י יכולים להחזיק בים בכמונם הם ומה לבני הגולה לשלם בעדם שכר למור? לברור המצב הזה כותב הסופר המובהק משה סמילנסקי מא"י ב"העולם" דברי אמת הראויים להשמע:

אלמלי היתה נפש עם פולין בכלדו רעה ליהורים, בוראי ששום בריה מן היהודים לא היתה יכולה להתקיים בארץ זו, הרעים שבין העם הזה שותים את המים הרעים ומתים מיתת נשמה, וכל השאר יושבים במנוחה, שומעים את דברי ההסתה, קוראים אותם מחוך העתונים ואינם חוששים כלל וכלל.

בא ענין יאבלונגה הידוע, שמו את אנשי הצבא היהודים, ובתוכם גם את המתגוררים לעבוד בצבא, לבוגדים ומנהג של בוגדים נהנו בהם. בדיון היה, שאותו שר הצבא, אשר אותם היהודים היו מסורים בידו, יתנהג גם כן אתם, כשם שמתנהגים עם בוגדים, ואולם זה לא כן עשה, ולא זו בלבד, אלא שעוד הראה להם פנים מסבירות ואותות של השתתפות בצער, עד שאותם, הבוגדים, בשעה שנפרדו ממנו הרבו לשבח אותו ובסניו ולהודות לו על התנהגותו אתם.

ויאבלונגה לא יחירה היתה בפולין, היו עוד, יאבלונגות קטנות, יהודים מתגוררים לצבא נפרדו בזרוע מאת חבריהם שאינם יהודים והיו לנרודים דבר, אף על-פי כן לא שנו שרי הצבא הממונים עליהם את התנהגותם אתם, כי לא חסאנו, שמע מינה: בני עם פולין בכלדו אינם מודים כלל לאותם המטיפים לשנאה והעושים מעשים של שנאה לצורך הנאתם או לצרכי הפוליטיקה שלהם.

ועוד אלו באים וקוראים בשם איוה, הסכס, באים דוקא אותם שהשלטון בידם, אותם שיש בידם למחות כנגד המשטינים, לעגוש את הרעים, הגשמעים למשטינים, אותם שיש בידם לכל הפחות להמנע מעצמם מעשותם מעשים, שהם נרועים מכל שטנה שבעולם, מעשים שהם מוכיחים להמונים, כי היהורים הם באמת שפלים ומושפלים וראויים הם לכך — דוקא אותם האנשים באים וקוראים בשם הסכס בין עם פולין והיהודים יושבי פולין!

האם כל כך גדל התבולל שבעיניהם, עד שאינם רואים את הלגלוג, הלגלוג המר שדבר?

אותם הממונים על שמירת הסדרים והחוקים, אותם האנשים, אשר חובתם היא לפקח על השלום והמנוחה במדינה, על המשפט והדין, ימלאו נא את חובתם, ומיילא יקום שלום אמת בארץ, ואם לאו — כל אותו ההכרות על, ההסכס ועל הדין ודברים שבין אלו ואלו מה יועילו?

יבינו נא זאת אנשי הפוליטיקה שבתוכנו.

ע. נ. מ.

קרבת וקרבת.

שאלת בנין ארצנו עומדת לפנינו, בנין ארצנו על-ידי בנין העם, עם עתיק, המפחד ומסורד בעולם, וארץ חרבה ושוממה עומדים אנו לבנות, את העם העתיק הפצנו לקשר עם ארצו העתיקה, עם תלוש מקרקע-גדולו מנמתנו להשריש שוב באדמתו ההיסטורית, עם החי על תוצרת אחרים אנו רוצים לשנות, שיהיה לעם החי על יגיע כפיו, מפעל עומדים אנו להנשים, שעניי ההיסטוריה האנושית טרם ראו כמותו, האספר להוציא את הרעיון הזה אל הפועל בלי התאמצות היוצאת מן הכלל? —

עמים אחרים, המאושרים ממנו, שאינם יודעים את הרגש הנורא בלי מולדת, עמים אלה מקריבים על קרבן חירותם לפעמים לא, רחוקות את מיטב לשדם ודמם, את דם צעיריהם ואת הוגם הלאומי, ואנו חושבים שבלי קרבנות מחים נגיע למחוו הפצנו?! אין תקומה לעמנו אם לא נזועזעו עד היסוד, אם לא נגביר את כשרונו להביא קרבנות.

לשני דברים זקוק עמנו ברנע הנוכחי: לחומר אנושי מתאים ולתאמצים ממניים, בלי שום הסרה יכולים אנו להחליט, כי בהעדר לנו החומר האנושי הדרוש, מוכרחים היינו לאמר נואש לתקותנו

אל הסיים ותותם על התקפותו, מוסר דעתו עם הקלוב היהודי, אבל כל עבודתו ומרצו הוא מקדיש לענינים כלליים, שאין ליהודים עסק בהם. בפוליטיקה היהודית אין לו חלק, בכחות המצומצמים שלנו בסיים הפולני אין להרשות לנו לוקוסוס של מנדט למומחה לאחדים, שאינו מוצא ידיו ורגליו בענינינו אנו. גם המנדט של וויניציהר הולך לאבוד. את הירשהורן אין לשפוט עיפ מראו החיצוני ולא עיפ מאמריו בעתוננו. הגהו איש יפהתוארויפהמראה, אך בתוכו פנימת אין כלום, במאמריו הוא בעל סגנון ולשון ובאמת הוא דילטנט וכבדפה. האפשר לחבב עסקן צבורי, שאין לו נפיה מדינית, שהוא. לכם וגם לנו, שבכל שאילה הוא מסכים לאיש האחרון, שדבר עמו? כפי הנראה כואב לבו בעני עמו, הלא לב יהודי לו ואין נחמה לו במעשהו הפוליטי, בנשותו ימינה ילוגו עליו משמאל ואם ישמאל יתגמלו עליו מימין. בשבתו בווארשא יאמר, שאינו פועל מאומה ואם ילך וויזנאה נרוע עוד יותר ואין בו רוח להגן על מעשינו כי למה, הרי אפשר שהצדק עם הלה, אם ישתוק בסיים ירא ירא, מה יאמרו הבוחרים ואם ידבר, אז יאמר דברים, שגם עתוננו יחשוש לפרסם. אפשר לומר מראש, שמכל צירינו בסיים הוא בודאי לא יבחר שנית ולא היין כלל לעמך על הבחירה וזה יהיה מעשהו האחד שישיביע רצון.

מתהפכות הזמן

חלוף תפקידים.

מי פלך ומי מלל, כי רומניה הרשעה, שהיה לנו פרק קבוע מיוחד בעתוננו לספר מן הניהגם שלה, תהפך בזמן מן הזמנים למקום מקלט ליהודים פלישי הרב והיא תאספם ברחמים ותגן עליהם כאנגליה וכאמריקה לפנים ובה יחסו הנענים והננשים, הנמלטים על נפשם מתגרת יד אויב. יתר על כן: שום מדינה אינה רוצה להודות בלאומיות ישראל (חוץ מביהם, שהכירתה רק על הגיר וליטא, שאינה מקיימת ועמידתה ברשות עצמה מוטלת בספק) וממשלת רומניה עומדה ומכריזה על הודאתה בלאומיות ישראל, ודוקא יהודים אוונרים, שהיו כבר סמועים ואבודים בתוך המדיארים עד שאמרנו שכבר נקרע השבט הזה מישראל, נחשבים שם על הלאום היהודי, כדי שיחדלו מיהסס על המדיארים (ראה פרק, ברומניה' בנליין זה), ומי מלל לנו, כי ממשלת פולין תעמוד לנו למליצה ישרה ותרוב ריבנו, להצילנו מידי לוחצים, שלא ינרשו את נדחי אחינו מווינא, וביהם ומהנר, ולעומת זה כבר בנתה לה האנשישמות בתים נאמנים בצרפת, באנגליה ואפילו באמריקה, הקמרון על היהודים ועל נדחיהם מתנבר שם מיום ליום עד שכבר העיזו צוררינו לומר שם מפלגות שלמות של אנשישמים ועתוננים נרולים מיוחדים לתכלית זו, נחלפו התפקידים, נחלפו אויב ואוהב, ומי יודע מה עתיד עוד להתחלף בדור תהפוכות זה, לא רחוק עוד לקנות, שעתידיה פולין לכונן קתדרה ללמד שפת עבר והשפה היהודית, שתוכנה כלשונות שולשות במדינה ועתידה ליטא לנוער על יהודיה להתחשב על הלאום הליטאי, לפי שגם בלא זה הם נקראים ליטואקים בכך העולם, עתידה צרפת להחזיר את עלום וחצי דותר לאשכנז ולתת לה רשות לספח אליה את אוסטריה מפני היושר, ועתידה אותה צרפת לעזור את פולין לא רק להגדיר את צנאה, אלא גם לתת איזה ערך לשטרות ממונה וברוסיה יחדלו הפועלים ללחונן את המשכילים והרעיעים, ועתידה גם אנדות העמים להתנהג במדת הישר עם כל העמים ממש, ואזוי עתידים עוד גם תקיפו רוסיה של עכשו לשמוע חות דעת העם על גורלם וגורל ארצם החרבה השוממה.

הפסקה.

חושאת היא בלי ספק הרעה האומרת: יכלכדו בני אי את בתיהספר בעצמם, העם בגולה אינו חייב בכלכלתם, זה לא נכון; גם בהים באיי הם אחר מתנאי הגאולה והתורה כנאולת הקרקע וכעבודה. החנוך באיי אינו ענין הישוב לבד, אלא ענין העם כולו, שתחיתו קשורה וכרוכה בתחית הישוב, אבל במה דברים אמורים? בביס, שהם באמת חלק מן הגאולה והתחיה, חלק של התמורה בתיוג, שהעם שואף אליה, ביס הקלאים במושבות, המכניס לנו חלוץ של בנאים, נפחים, מסגרים ופועלים מומחים ואף סקירי מסחר מומחים — ענין העם כולו הם, כי אלה יעברו חוצץ לפנינו, לכבוש לו את הארץ ואת עבודתה ואת מסחרה, וכן ענין של העם כולו הם ביס להכנת מורים ומורות לכל בתיהספר ובתי ספר טכניים תיכונים, כל העם חייב בגידולה של צירה זו ובלבד שתהיה ספונה ברוח עברי, אבל ביס כפריים, הגותנים לתלמידים השכלה נרידה, המשמשים רק צינור להוציא את בני הנעורים מהספר אל העיר ובהים התיכונים בערים, המכניס הומר לאניברסיטאות שונות, המקימים דור של סרולטרים רוחניים ומשמשים צינור להוציא את הדור הצעיר לחוץ לארץ — כל בהים הללו אינם ענין העם ואינו חייב בכלכלתם, אם טובים הם בעיני האבות יואילו נא לכלכלם על השבון עצמם, ואותו, ועד החנוך באיי, שהכניס תחת חסותו את כל בתיהספר הללו להשכלה ולא שנה אותם לאחר שנכנסו תחת חסותו, ולהפך ביהים ההקלאי בפתחתקה ובהים למסחר ביפו היו לו לבנים חורנים, אבל ביד רחכה תמך בארבע נמנסיות — שתיים בירושלם, אחת ביפו ואחת בהיפה — ובשלושה סימינרים למורים — כלום לא דיים לשלושים אלה בני הישוב החדש באיי בנמנסיה אחת וסמינר אחד? — אותו ועד החנוך גם וגרם הרבה למשבר הנוכחי, והוא מסיים: אסור להסתדרות הציונית להשתחרר מעול החנוך באיי, אבל הובתה להניד לועד החנוך, שרק אותו החנוך יכול לתבוע החוקתו מן הצבור, זה היוצר דור של עובדים, של בונים, דור של עובדים, של חלוצים.

אלמלי היו נשמעים בלנדון דברי אמת כאלה, לא היתה הועידה מביאה לידי משבר ולא היו נותני הממון קופצים יריהם במראף.

צורות צירינו.

ביודישע מארגענפאָסט' נתפרסם מאמר בשם, מלאכי היהודים בסיים הפולני. הכותב הוא כפי הנראה בקי במדות האנשים, כי הוא מתארם היטב בצלם-אורי, על הדיר רונב לאט הוא כותב: באר כח היהודים בלודו, שנבתי במסע המהיר לודווארשא לסיים הפולני, הנמצא כידוע בווארשא; אבל דיר רונבלאט טעה ודמה שישיות הסיים הפולני הן — בניוירוק וחדשים אחרים תעה הציר באמריקה עד שנודעה לו האדרסה הנכונה וחור לפולין, אבל היטב חרה לו, שנבחרה ווארשא לעיר הבירה ולא לודו ולאות מתאה הוא יושב לך דוקא בלודו, יבא הסיים אליו, אמנם יהודי לודו שפחים בחלקם, כי דיר רונבלאט הוא מליץ יושר בעדם בכל צרה שלא תבא, שתדלן — ליהודים — שאין כמותו, אך למלחמה פוליטית אין כהו נדול בין במעשה ובין בדעה, כי דעתו נוטה, שיכרתו צירי היהודים ברית עם שונאיהם בנפש, עם צוררי ישראל שבימין, והוא טוען באופן תמוה קצת: הרי שונאינו הם כולם, אפילו הסוציאליים, אבל אם יש לקוות הקלה מצד הפוליטיקה של הממשלה, הרי זה רק עיי פוליטיקה ריאליה מועילה ופוליטיקנים ריאליים הם רק הימנים, אם כן הבה נכרתה ברית עם הענדיקים ואלמלי היו לנו בסיים חמשים צירים עד שאפשר היה לתת רשות לכל אחד לעסוק במעשהו, שהוא מסוגל לו, אז ודאי שהיה דיר רונבלאט עסקן צבורי הנון, אבל בוטן שכל עבירת צבורנו נעשה עיי 4 צירים, הפסד מרובח הוא לנו, שהמנדט הלודוי ירד לאבוד.

דיר וויניציהר הוא דיר רונבלאט נומר 2, מומחה גדול לעניני כלכלה, שליח צבור נאמן — לשתדלנות, הוא נכנס לפעמים

מדינה ומדינה ומקריה.

במראה.

קהלתנו ששמה בשבוע הזה את בני אלמנותה. שלבשה 16 שנה. הרב הגאון ר' יוסף קורניצר האב"ד בסעליש נתקבל לרב אב"ד לקהלתנו העתיקה בהסכמת כל צבורי בתי התפלה שבעיר. בשבוע הזה דרש לכבוד ד' אדר בביהכ"נ של הרמ"א לפני קהל גדול וכולן הביעו סודת רוחם ברב העיר החדש. בהן שפתו נתחבב. מי יתן וימצא לו בעירונו. שהיא עכשו כרך מרכזי יותר מבכל העתים. שרהד פעולה רחב ידים מהוץ לשאין המפלגות. לנדור פרצות ולהשיב לכסא הרבנות את זהרו.

ביום א' ש"ז נפתח פה בית לינת אורחים יהודים בקצה הרוב סטארובישלנא אצל הנשר. חסרון בית מלון אורחים עניים היה מרנש פה זה כמה. כי המון מהגרים מן המזרח נוהרים הנה מחנות מחנות. להשתדל פה אצל הקונסולים לאשר את תעורותיהם ועליהם היה לטוד בחוצות קריה ימים ולילות באין להם מקום להניח ראשיהם ואם הצליח לאחרים למצוא מקום בקרן זווית בכתי עניים. להציע להם משכב על הקרקע. היה עליהם להוציא על העונג הזה פרוטותיהם האחרונות. ויש אשר נקבצו בחד דל כזה עשרות אורחים בכת אחת וזוה לחללים רעים תוצאות. הועד האמריקני ראה בעני הדלים האלה ובהוצאותיו הוקם הבית ע"י הועד המקומי. הבית נועד לר"ש אורחים. גברים לבד ונשים וילדים לבד. במבוא הבית יש מרחץ לטהר את הנודדים ולכושיהם מכל חלאה כשרם יבאו ללון. הבית נפתח במעמד הועד המקומי ד"ר רפאל לאנדא. ד"ר יאן לאנדא. ד"ר חיים הילפשיטין וגם ראשי העיר סארע וראלע ורופאי העיר באו. כי המרחץ נבנה בהוצאות העיר. בית כזה הוקם גם בווארשא בעזרת הד"ק.

בפולין הכטנה.

מרגנפול. עירנו מתחילה בהדרגה אשית להתעורר מתדרמתה והחיים הלאומיים הולכים ומתארגנים שוב. אחרי קבוץ השקלים נבחר ועד ציוני מקומי חדש. — על סמך רשימת השוקלים — שבראשו עומד העסקן הציוני בעירנו מר בן ציון פט. בוועדה הציונית המחוזית נבחר ועד מחוזי. וע"פ הצעתו של המרציא מר אליהו מרקוס נקבע גם משרד תרכתי מחוזי מיוחד. שתפקידו לעבד בעד כל המחוז תכנית תרבותית מסוימה ומאוחד. וליסד בכל הערים הסתדרות תרבותי. שתרכונה את כל העבודה התרבותית ככל אתר ואתר.

בית-הספר העברי בעירנו מתקים למרות כל ההרפתקאות שעברו עליו בהעת האחרונה. ראוי לציון. שגם באותה העת שכל בתי-ספר הפומביים הוחרמו ע"י הצבא והלמוד שם נפסק. ידע בהיס העברי להניץ על קיומן ולהתנבר על כל המכשולים. בה בעת שבהיס ע"ש פול. העומד תחת השנחת הקהל. עורנו מוחרם ע"י החילים. ואין בידי הקהל להוציאו מיריחו. אע"פ שמכל שאר בתי הספר הפומביים כבר הוצאו. זה כתו של הקהל שלנו!

א. מ. ס.

בפולין.

המניסטר הפולני לדתות מר ראטאי הניד לעורך ה.הינטי. כי סעיף 93 של תוזה השלום הוורזילי יספחו ע"פ תכנו בחקים היסודיים הפולנים ויהיה לאחד מעיקרי החוקה (קונסטיטוציה). המניסטר הזכיר את ועדת המניעטרים. שידונו בשאלת היהודים על מנת לפתרה והניד לו שכבר לפני קביעת הועדה התם על ספר התקנות החדשות להסתדרות הקהלות. אם כן הדבר. אם נאמת יונגס הסעיף הניד. המרבר על זכויות המוסמים היהודים התרבותיות. באוסן ברור. שאין לפעוט בו ואין לבארו אלא בטובכם של מחברי החוזה הוורזילי

והסתדרות הקהלות תצא אל הפועל. הרי נפתרה באמת שאלת היהודים בפולין באופן שחפצו לפתרה קובעי הסעיפים ע"ד המעושים הלאומיים. הימים הבאים יורונו אם כן הוא.

המחלקה לפילוסופיה באוניברסיטה הווארשאית. כמנתה. פרוספורים מפני הכבוד. דלנה על שם זקן הפילוסופים והפילולוגים הפולנים פרוס' בודובין די קורטינאי. ששמו מפורסם בכל העולם כאחד מגדולי הדור בעולם המדע ושבעוד שבועות אחדים יחוגו חכמי התבל את הג יוכלו מה פשעו ומה הפאתו? יודעי דבר אומרים. שאע"פ שאין החכם הזה יהודי ולא בן יהודי כהפרופיסור שמעון אשכנז. שנפסל גם הוא מלבוא בקהל חכמי פולין. הוכב הצדק הוא בלי משא פנים ולא פעם אחת רב גם את ריבנו בנלווי. בזמן הזה. שאין כל אדם נידון אלא לפי מדרגת איבתו ליהודים. ששיטא שאין מקום לפרוס' קורטינאי בין חכמי הזמן.

מטעם הצנזורה הפולנית נאסרו כמעט כל העתונים העברים והיהודים שבחוגי לארץ להכנס לפולין על הכיאים שמועות בדבר פטרומות ושנאת יהודים בפולין.

באוסטריה.

יר הנוצרים-סוציאליים. השלשט שוב באוסטריה החדשה. נכרת כבר בכל מצעדי רגל. העתון הקדריקלי. רייכספאסט קמרג על ציורי היהודי שניצלר. שנערכו באחד ההיכלות. שאינם צנועים. מיד התעוררה הממשלה ואסרתם לכא בקהל. המפלגה הסוציאליית במועצת המדינה קראה תגר על זה ועל המענה הגם. שענה אותם המניסטר גלאנץ. מטענה למענה באו הצירים לידימהלומות וגדופים. כאלה שהיו מצויים כפרלמנט של אוסטריה הגדולה. הנצרים-סוציאליים השתמשו בנשקם הישן הברוק והמוסה: קראו לסוציאליים יהודים. תויר-יהודי וכדומה. כדי שיתכיישו להבא לריב ריב יהודי.

הנצרים-סוציאליים דרשו במועצת המדינה. לכלוא את כל יהודי המזרח במחנה שבויים עד שיגרשוט מן הארץ. על זה ענה המניסטר לעניני הפנים ד"ר גלאנץ. כי ממשלת פולין מאיימה. שתקבול לפנ לעניני פנים ד"ר גלאנץ. כי אוסטריה עברה על ברית השלום. כי בדין יש ועד אונדת העמים. כי אוסטריה עברה על ברית השלום. כי בדין יש ליהודי המזרח רשות לנור באוסטריה. יען כי באו שמה בתור אזרחי אוסטריה הגדולה. וכאמת הנישה ממשלת פולין תזכיר אל ועד אונדת העמים ע"ד הננישות. שממשלת אוסטריה נוגשת בנרים היהודים ועתידה אונדת העמים לדין ברבר ביתד עם ב"ב פולין.

מווינא נסעה לא"י מלאכות של תרים מאונדת ישראל. לבקש שם קרקע ועסקים בשביל יהודים חרדים בעלי הון. בראש המלאכות עומד הוקן ר' וואלף פאפנהיים מווינא ועמו צירים מארצות שונות.

באונגרים.

במשרד הארץ-ישראלי בכודפסט נצב בתוך המון החלוצים הבאים להרשם לעלות לא"י צעיר אחד. שבקש גם הוא להיות בתוך הנרשמים. הוא בעל מלאכה מומחה. אופנץ. עושה ענלות וגם נפת. הלבבר הורה אותו. כי עד ימי האביב עליו ללמוד את השפה העברית. אך הוא השיב. כי הוא משיב כבר לדבר עברית. ובכל זאת עמר הצעיר במבוכה ולבו מהסס כמתירא מפני מעשה רע שעשה ונגש אל אהר מן הועה. רב הרה. והתנצל לפניו: האין בכך כלום. שאני קתולרי מלירה. הרב נכוד והשיב: אמנם אין דבר. אבל למה לך לצרה הזאת לחיות חיי נודדים ובפריש שאתה נאבי משפחה? הלא כל ענין א"י הוא רק בשביל יהודים חסרי ארץ היושבים בין עקרבים לך מה חסר פה? הצעיר ענה. כי משתתף הוא ברנשות היהודים. מפני שהוא מוצא את הצדק בצרם ורוצה להדכק בהם וכבואו לא"י תנייר מיד. שא"ל אותו אחד העומדים: מדוע אינך מתנייר כאן? וענה: כאן אין כדאי להיות יהודי. היהדות אפשרית רק בא"י הציוני

בארץ ישראל.

השלטון בארץ ישראל אשר את הקרן הקימת לישראל נתן לה זכות מוסד צבורי בעל רשיונות רחבים כאלה של בנק או חברת מניות, ועוד יותר יפה כחה, שאם יקנו קרקע בממונה תקום לאחוזת עולם לעם היהודי כולה.

נקמה יפה לקחו החלוצים בירושלם ברציה אוקראינה שהם עתה נעים ונדים בעולם וענף אחד מהם, פלוגה מחיל דיניקין, הניע גם למצרים וממנו נפרדו עשרים איש ועלו לירושלם ושם בקשו לערוך תזמורת בהיכל הקינו. לתכלית זו הוציאו מדעות בכל הלשונות המתהלכות בירושלם וגם בעברית ואת בנין ההיכל עטרו בדגל רוסי בטרם התחילו לומר פרצו הלוצים עברים אל הבית, הורידו את הדגל הרוסי ונכנסו אל ההיכל וקראו, לנאספים לדעת הביתה, כי לא יתנו לרוצחים לערוך תזמורת בעיר הקדושה. השאון היה רב והתזמורת הופרה. הרוצחים נסו לקרוא לעזרת השופרים, אך בשמוע השוטרים את טענת החלוצים סלקו יריהם ולא חפצו להתערב. או העבירו הרוצחים את הנאספים אל מגור רוסי ושם דרשו דרשה אנטישמית, אך גם שמה השיגתם יד החלוצים, שהפיצו את הנאספים ביד חזקה והתזמורת לא נערכה.

המאור מוגטיפיורי נתמנה לראש המשטרה בא"י ומנהל ביה"פ לשוטרים בירושלם.

החפירות של סרוס' נחום סלושיץ בנוף פבריה ברשות הממשלה הן החפירות הראשונות הנעשות בארמת איי עיי חוקר יהודי, פועלים יהודים ותחת שלטון יהודי. בפעם הראשונה דרש חוקר יהודי מימחה לפני קהל חכמים נצרים מכל העמים בירושלם על תגליותיו ועל ערכן בהיסטוריה, ודרשתו היתה עברית ומנקודת מצב היהודים ומהשקפתם. הוא נלה צעצועים, כיורים מצבות ושרידי בנינים מימי הרומיים והתנאים, העלולים להאיר אור חדש על הכנת התלמוד ודברי הימים, כך התפצו והשרידים נאספו עיי הפועלים היהודים ונכל פועל יהודי הוא קצת חוקר קדמוניות) ונמסרו למוזיאום בירושלם.

בעתונים האנגלים כבר נתפרסם נוסח המנדט, שמסרה אנודת העמים לאנגליה על איי לכלכלתה, בין הסעיפים המבטיחים זכות כל הכנסיות הדתיות, להחזיק שם כתי תפלה ומגורים ובים וכדומה, יש סעיף מיוחד, הגותן להן רשות להחזיק שם גם מיסיונרים ואין להפריע מעשיהם ולקפח זכותם. אנגליה בלי מיסיונרים הרי היא כצרפת בלי זונות או כרוסיה בלי נוגשים ולוחצים.

באמריקה.

כל גדולי ארצות הברית באמריקה קי"ה איש ובתוכם הנשיא וויליון והנשיא הקודם טפט, הקרינל אל-קונל, מזכיר הממשלה לענייני הצבא בקר, מי שהיה מזכיר בראיין, ראש האוניברסיטה קולומביה בוטלר וכל חכמי הארץ ואנשי השם, הוציאו יחד מתאה נגד התנועה האנטישמית, שהכתה שרשיה גם באמריקה ובראשה עומד בעל המיליארדים פורד, הם אומרים בתוך דבריהם: ,החתומים משה, לא יהודים ולא בני הגוץ היהודי, רואים מתוך צער ובשאינופוש את החזון המעציב של אנטישמית מאורגנת המוציאה ספרים, מגלות עפות ומאמרים להסית את העם להרע ליהודים עיי רנשי חשד, הגנו מוחים בעזו נגד הרבצת רנשי איבה ודעות קדומות, להביא לירי סרוד בין אזרחינו לפי נועיהם ודתותיהם. בני הדת היהודית נאמנים הם למדינה לא פחות מאחרים, מיום הוסרה של מדינתנו השתתפו יהודים בבנינה וסייעו להרים קיננו בעולם, לפיכך אין כל אמת וצדק בהסתה האנטישמית המתפתחת בארצנו. האנטישמיות ברוכה תמיד במעשי רשעה, בנסות הרחוק ובעולה ובה תלויות נטיות משחתות, נסניה לאחור, ברברות ורדיפת החלשים, הגנו פונים ביחוד בקריאתנו אל האזרחים בעלי השפעה על דעת הקהל, כהנים, סופרים, מורים, עיתונאים ופקידים,

הקתולי יצא שמה ושוב לב, כי נתקבל הוביע, שלום' לכל היהודים. במועצת העיר בורססט באו היועצים לירי מהלומות בשאלה יהודית, ראשי הקהלה היהודית בקשו רשיון להרחיב את בית הקברות וצוררי ישראל רחו את הבקשה בכוח.

ברומניה.

בעיר החוף הרומנית נאלאץ נתעכבו 40 בתי-אב יהודים, שנמלטו שמה מחצי האי-קרים בשעת מפלת ווראנגל והם אורחי סולין או מן הארצות, שנספחו אליה. הקונסול הפולני השתדל בעדם בבוקרסט וישלחם אל ארץ מולדתם.

בבוקרשט היו בחירות למועצת הקהלה והציונים נצחו נצחון נמור. מן 2500 דעות קבלו הם 1900.

בכל מדינות רומניה המנדולה יושבים היום ששים רבוא יהודים, מהם בכסארכיה 267,000, בבוקובינה 110,000, בטרנסילוניה 64,000 ובכנט 14,000.

בצרפת.

חברת כל ישראל חברים, שהיתה בשעת הוסדה כעין ההסתדרות הציונית בזמננו עם אותה התכנית ואותה המטרה, עברה כבר ובטלה מן העולם מאז הוקמו בראשה מתכוללים קיצונים, שכל מאים ומשאת-נפשם היא למהות שם ישראל, אך בכל-זאת עדיין נזכר שמה לפעמים בלי אשמתה, כי צוררי ישראל בפאריו עדיין משהמשים בה להצר ליהודים ולהניח מכשולים על דרכם, כן עשוה שליח למסור לגלידיעת לראשי הממשלות בוורסיל בשם יהודי צרפת, שאינם רוצים במדינה יהודית ובתחית היהדות, כי אין עוד עם יהודי, ועכשו שוב נזכר שמה יכל ישראל חברים קבלה על עצמה, לסררי את ההגדה היהודית ממורת ולא לטובת הנוגים הלילה, אלא לטובת צוררי ישראל בפאריו, להשגיה עליהם בכל הדרך, שלא יצאו מן הרכבות ולא יתגנב מי מהם לרדת אל אחד המקומות בדרך, לנסות להשתקע שם, לתכלית זאת יבדקו בכל התחנות את תעודותיהם וישמרו על כל צעדיהם, כייח תשתדל שיקציעו להמוני הנוגים רכבות מיוחדות, כדי להקל את השמירה, כך יודעים צוררינו להשתמש בחברה יהודית, להספר מאורחים יהודים, שיש לחשוש שיתגרו עמהם בעסקיהם, אך למראית-עין אומרים, שההשגחה היא מפני החללים, שלא יגרום למערב.

הממונה על ענייני המעושים הלאומיים באנודת העמים, קולבן הגיד לביב המלאכות היהודית, כי ועד אנודת, העמים רוצה להשגיה על כל המעושים, שלא ילהצום הרכים ולא ידכאום ולא יגולו וכזותיהם המובטחות.

העתון הפאריו, טאן' פרסם את תוכן המנדט, שמסרה אנודת העמים לאנגליה לכלכלת איי, בסעיף הבי נאמר: בעל המנדט מחויב ליצור בארץ תנאים פוליטיים, שרמטיים וכלכליים, שיאפשרו את יצירת המדינה היהודית וההסתחות המוסדות העומדים ברשות עצמם, עליו גם להגן על כל יושבי הארץ בעד דתות אחרות, עליו להכניס אל הארץ נולים יהודי להאחו בארץ עיי ההסתדרות הציונית המאושרת, לשונות אנגלית, ערבית ועברית הן שפות רשמיות שוות, עליו לשמור את המקומות הקרושים, העתון מדיניש, שנוסח המנדט נערך בהסכם עם ממשלת צרפת וכולו לטובת העם היהודי, העתונים האנגלים מכיעים דאגה שהוא מטיב עוד כבד על מלכות אנגליה.

עורך הדין היהודי שלאזכרנו מפורברונ חבר המלאכות היהודית אצל אנודת העמים שלה מכתב אל נחום סוקולוב, שהוא נפרד מן המלאכות, לפי שאין להם הרשות לרבר בשם כל ישראל אלא בשם הציונים והוא אינו ציוני.

והמליך עליה לשולטן חדש את הסיך אסמן פואר. — הפילנים האונגלים (פרוסמנטים) עושים הסגנות וקוראים תגר נגד הסיס. שהחליט לתת יתרון לדת הקתולית על כל הדתות בסודין. שזה מתנגד לעיקר שווי הזכויות.

תארים וכינויים בתלמוד.

מאת ראובן מרגליות מלכוב.

ב.

בעי מניה רבינא מרב נהמן בר יצחק וכו' א"ל חביבה מצוה בשעתה. ומי אמרינן חביבה מצוה בשעתה והא תניא הנכנס לביתו במוצאי שבת מברך עד היין ועל המאור ועל הבשמים ואח"כ אומר הברכה על הפוס, ואם אין לו אלא פוס אחד מניחו עד לאחר המזון ומשלישין כו' לאחרי, ולא אמרינן חביבה מצוה בשעתה. אמר ליה אנא לא חכימאה אנא ולא חזאה אנא ולא יחידאה אנא, אלא גמרא וסדרנא אנא וכן מורין בבי מדרשא כוותי, שאני לן בין עיולי יומא לאפוקי יומא, עיולי יומא כל כמה דמקדמינן ליה עדיף ומחבבין ליה, אפוקי יומא מאחרנן ליה כי היכי דלא רהוי ערן כמנא. (פסחים ס"ה ע"ב.)

בירושלמי שבת פ"א היא מוכא מאמר רב נירל, שכל האומר שמועה מפי אומרה יא רואה בעל השמועה כאלו הוא עומד לנדרו. העיר אותנו רב נירל במאמרו זה. כרי שאם נתבונן במאמר איזה חכם. לא יספק להבנתו העיון בזה המאמר כשהוא לעצמו. אלא צריך להכיר את הקומה השלמה של האומר, אופיו וסגנונו ואך אז נעמוד על עומק כוונתו. גם פה יש לפנינו חידה תלמודית ואם נאבה לעמוד על מהותה. עלינו להכיר את סגנון רב נהמן בר יצחק בעל המאמר ואז נמצא את חידתו.

נדע כי רבים מהכמי התלמוד הצטיינו בסגנון מיוחד. במכספאים ושיתות. שלא נמצאם בולתם אז. ואם נתבונן באופיו וסגנונו של רב נהמן בר יצחק נראה, כי סגולתו ביהיד היא לכנות שמות מושאלים מליציים במקום השם המורגל ולכפול שמות החכמים אשר חודעתם בהלכה זו בכינויים. ראה ברכות ז"ג ע"ב: שמן מעכב את הברכה דברי ר' זילאי, ר' זיואי אומר אינו מעכב, ר' אחא אומר שמן טוב מעכב, ר' זהומאי אומר בשם שמוזהם פסול לעבודה כך ידים מוזהמות פסולות לברכה. אמר רב נהמן בר יצחק אנא לא זילאי ולא זיואי ולא זהומאי ירענא, אנא מתניתא ירענא, אשר כבר העיר רציה בהנהיתו שם. כי השם זהומאי הוא בנוי, שנקרא כן על שאמר בשם שמוזהם וכו'. ולרעתי גם ענין שמות זילאי וזיואי הם כנויים על הלכה זו, זילאי על שהוצרך ליתר על הורים, וזיואי לאשר ממשיחת השמן מבחוק העור ב, וככלם רב נהמן בר יצחק כאשר בא לחות דעתו בהלכה זו. השתות לסגנון זה נמצא במאמרו שהבאתי.

כי בבבלי שם ק"ג רע"א מוכא שבדין סדר ההברכה ביוסף שחל להיות אחר השבת. נחלקו ריבה חכמים. רב אמר יקניה (עין קידוש נר הברלה) שמואל אמר ניהק. רבה אמר ניהק. לוי אמר קניה. רבנן אמרו קניה. ומרתא משמיה דר' יהושע ניהק, ורבי ברי בשם ר' יהושע בן חנניה ניהק. והנה כל אלה הם חכמים נודעים

לצאת למלחמה בתנועה זו. שאינה לא אמריקנית ולא נצרית ולבער הרע מקרבנו.

בהוני החרדים באמריקה מתכוננים לקבל פני מלאכות נרולה של אגודת ישראל. שתכוא שמה. לעורר את בעלי הכיס. להקריש כסף לאגודת ישראל לצורך הישיבות ות"ת בנודה. לעורר גולים ולבנין איי עיי יהודים דתיים. במלאכות ישתתפו ההגיים ר' היים עוזר נרודוינסקי מוילנא. הרב היילפרין ציר הסיים, ר' מאיר שפירא מגלינא. הרב קלמן וועבער מסלובקיה. דיר משה אורבך מאיי. דיר נתן בירנבום מווינא ועוד אחרים. המלאכות הזאת עומדה ביחס עם המלאכות ההולכה לאיי לתור מקום לבנין יהודים חרדים על שהרת הקודש.

בתודש שעבר היתה בניו-יורק ועידת שבעים רבנים מכל ערי ארצות הברית וקנדה. בראש ישב הרב רמז מרגלית. הועידה עמדה כולה תחת רושם תנועת הרפורם החדשה, שהתחילה באמריקה עי רופסור קסלן. המטיף לתקן דת ישראל ולעשותה מסוגלת אל החיים. כל הרבנים התנגדו לתנועה והזכיהו אפסותה. הועלתה גם הצעה לסייד אנודה אחת מכל הרבנים שבעולם. נשמעה מהאה נגד פועלים ידועים באיי. העורכים להם כירה בבשר נבלות וטרפות כמהאה נגד היהדות. דברו הרבה גם על ישוב איי. שאין הרבנים משתתפים בו עריון כפי הראוי להם. אגודת הרבנים באמריקה והמודחי שמעו תוכחה קשה שאינם עושים מאומה לחית הארץ. נקבע ועד לערוך תכנית עבודה באיי.

למראה התנכרות הקטרוג על ישראל באמריקה ובכל העולם רוצה הועד של הקונגרס היהודי באמריקה ליצור מוסר תדירי של הסתדרות היהודים בארצות הברית. להגן על היהדות במערב ובמזרח ולהשתדל בעד המעושים היהודים בכל ארצות אירפה. היו כבר אספות על זה בכל הערים.

דזמס רותשיד, שבא לאמריקה, הניד שעכשו אינו מכיר עוד ציונות. שהיא ילדת הגלות. עכשו הוא מכיר רק ציון ארץ יהודית ובשכילה בא בתור חבר הועד לכלכלת איי. להטות לבות עשירים יהודים אפילו לא-ציונים לעזור לבנות את המדינה היהודית. אין צורך עתה בדברים ובהתלהבות. אלא במעשים לצורך הבנין.

השבוע בכל העולם.

ממשלת שווייץ השיבה ריקם את בקשת אגודת העמים. להעביר בנבולה את הצבא הבינלאומי. הנועד לנליל ויילנא להשיגה על על יושר משפט העם. היא דורשת, שישלחו שמה רק צבא מעמים נישרטיים ולא מן המנצחים. — צבא זליקובסקי שכבש את ווילנא החל לפרוק נשקו. — המרימ בין מלאכי רוסיה ובין מלאכי פולין ברינא הניעו לקצם. בכל דבר כבר התפשרו. רק בעניני תשלומי הנוק. מצד רוסיה עדין הויעות נחלקות. ברור הוא רק ששני הצררים רוצים בשלום קרוב. — כפי הנשמע הסכימה המלאכות הרוסית לשלם 4 מיליוני רובל זהב. — בקרונושטארט מרדו המלהים הרוסים בממשלת הסוביטים והחיל האדום אינו רוצה להלהם נגדם. — החיל האדום כבש שוב את קיוב מידי האוקראינים. — ביום 12 לחיז כוון שודדים מווינים לבושים מדי צבא כפר שלם אצל ווארשא והובילו את השלף על עגלות ועקבותיהם לא נודעו. — בבודסט נבדק אוצר המלך ונמצא תבת ברזל ובה מטמון רב של אבנים טובות. ששויים יותר ממאה מיליון מרק. — חברה להובלה באמשטרדם קבעה חבור תדירי של ספינותיה בין דנציג ובין יפו. — חברה כוון בניוירוק קבעה חבור קבוע של ספינות בין אמריקה ואיי. ספינה אחת נדולה. ששמה העברי. קדיהיה מתנוסס עליה. כבר הביאה ליפו חומר לבנינים ומיני מכולת. — הנגרל הטורקי קמל פאשא המועזע את כל אויה ההערכית נגד ממשלת המעריב. קרע את אויה קטנה מעיר המטלכה קושטא

(א) ראה בספרי קב בשמים אות ג"ב.
(ב) ולאשר המה בנינים לאנשים כלתי ידועים במהל חכמי הלכה לכן הדגיש רב נהמן באמרו אנא לא... ירענא, ולא כלל עממם את ר' אחא, אם כי לא הסכים עמו גם הוא.

בבבלי סוכה ל"ח ע"ב: בעי מרחביא שמע ולא ענה אם יצא ואמר הכימיאי וספריא ורישי עמא ודרשיא אמיו שמע ולא ענה יצא. ברור כי בתוארים אלו כוון לחכמים ידועים אצלם, שחודדעתם בהלכה זו, וחבל על שרבריהם בהלכה זו נשנו בירושלמי ברכות ס"ח ה"ח ו' בסתם בלי הזכרת שמות החכמים, ואין אנו יודעים את מי תיאר בכינויים אלו, אבל ודאי בל אחד על כשרונה שהצטיין בו, כאשר מציינו בניטין ס"ז ע"א איסי בן יהודא היה מונה שבחן של חכמים: ר' מאיר חכם וסופר, ר' יהודה חכם לכשירצה וכו', כלומר ר' מאיר מצויין בכשרונו בתור סופר, כי לבד היה וכתב חדושיו בספר (ראה ירושלמי תענית ס"א היא זכיר ס"ט בס"ט של ר"מ וכו'), ור' יהודה מצויין בכשרון ההרצאה, כי הוא ראש המדברים בכל המקום (ברכות ס"ג ע"א ועור).

(1) ראה בצ"ח ברכות ס"ה ע"ב ר"ה תנינא, שסחפלא שלא התעורר על דברי הירושלמי אלו.

גיטל האמבורגר אברהם יעקב בוימאן

מאורסים, אדר א' תרס"א

רהטין

ירוסלב

נישא זר פרחים עם ברכת מו"ט לאחינו מר יעקב שמערן לבלתו מרת מלכה וויינמאן לארוסם יברכם הייבבל משלח ידם! האחיות צביה שמערן, מאלי שמערן, ברנשי גיל והדוה נביע במדי"ט לביג מר יעקב שמערן בהולישין עם מ' מלכה וויינמאן לארוסם, מו"ט להוריהם, פעשי וואקסמאן ובעלה אברהם וואקסמאן כנישרא, מעומק לבנו נביע ברכתנו לרענו מר יעקב שמערן עם מ' מלכה וויינמאן לארוסם, היאל צבי קלאהר, נתן נאטליעב.

מעומק לבנו נברך ברכות מאליפות את מרת סאָשע העבענשטרייט ולמר יעקב אקסעלראד לארוסם!

משפחת הירשפרונג - ירוסלב, מעומק לבי אביע ברכתי במו"ט לאחותי מרת סאָשע העבענשטרייט ולמר יעקב אקסעלראד לארוסם, זינדל העבענשטרייט - ירוסלב.

(1-3) הוצאה עברית "מנורה"

- 1) "המנורה", דו שבועין להשתלמות בשפה העברית, חמ"קריאה מתחלה ומשעשע, מועיל ומאלף בתרגומי המלים הקשות לגרמנית, זה עתה יצא לאור נדון י"ג.
- 2) **מרון עברי-גרמני וגרמני עברי**, המכיל גם את המלים ההדדיות ועל ניר הנאל ובכריכה אחת בל"ה ברו.
- 3) **"מבחר שירי עמנו"**, 62 שירי-עם עברים יפים בתוכם הארץ-ישראלים החדשים, כלם בתו' נגינה דומיה ולמנגינה.
- 4) **"תנאי הנפש להשגת החסידות"**, ספר יחיד במינו עיד החסידות.
- 5) **"ספורי מעשיות"** תרגום, סבה האגדות של האחים גרים (מנוקד ומצויר).
- 6) **"גרי צדק"** (שתי אנדות-עם).
- 7) **"שיחון"** (ספר השיחות) ספר מצוין המקף וכולל את כל מאורעות החיים הפרטים והחברתיים בתרגומי המלים הקשות לגרמנית.

כל אלה מצויים אצל כל מוכרי הספרים העברים ואצל

Hebr. Verlag „Menora“ WIEN

II. Taborstr. 51.

מלכר מרתא בשם ר' יהושע, אשר לא נדע מי הוא, כי לא הוזכר עוד בשום מקום, וגם בעל השמועה ר' יהושע שאמר נהיק לא נדע מי הוא אחרי שסתם ר' יהושע בכל מקום הוא בן חנניה (ראה רש"י נזיר נ"ז ע"ב) ובשם ר' יהושע בן חנניה הן העיד ר"י ברי שאמר נהיק, ברור א"פ, כי נכונה ניסתת הרקרוקי סופרים פה אות ד': מרנא משמיה דר' יהושע בן לוי, שמוזכר עוד בעירובין י"ט ע"א, ועתה נסדר שיטתיהם על קוטב סלונתהם אם יוכלו להקדים ברכת הברלה או יוכיחו לאחיה, כי היכי דלא להוי עלן כטונא, או יעלה בדינו, כי שמואל, רבה, ר' יהושע בן לוי ור' יהושע בן חנניה מקרימים ההברלה ורב ולוי ורבנן של מאחרים אותה.

והנה בבבלי שבת קכ"ט ע"א אמרו: אבלט אישכחיה לשמואל דנני בשימשא, א"ל חכימא דיהודאי בישא מי הוה טבא, וכבבא מציעא ס"ה סע"ב: שמואל ירחינאי חכים יתקרי, בן מצינו תואר זה בבכורות ח' ע"ב גם ברי יהושע בן חנניה, שאמר חכימא דיהודאי אני ג, ראינו כזה, כי שמואל ולפניו ר' יהושע בן חנניה נקראו חכימי דיהוראי, וידענו כי ר' יהושע בן לוי היה מצויין בהתנלות, כל כך היה הגיל אצלו גילוי אליהו עד שאם לא נראה אליו ימים אחרים נחשב לו לעונש, (ראה בבבלי סנהדרין צ"ה ע"א, מכות י"ג ע"א, ירושלמי תרומות סס"ה ובראשית רבא פ"ה). וגם מלאך הבות אחזיו ליה (ראה ברכות ג"א ע"א וכתובות ע"ז ע"ב), לא יפלא איפוא אם נתכנה חוזה, וראה בבבא מציעא פ"ו, ע"א שאמרו: קמיפלגי במתיבתא דרקיע אי בהרת קודמת לשער לבן, וכו' אמרו מאן נוכח, רבה בר נחמני, דאמר רבה בר נחמני אני יחיד בנגעים אני יחיד באהלות, מורם מזה, כי רבה נקרא יחידה, וירענו כי רב היה ראש האמוראים מרי דגמרא (ראה יומא ג"ג ע"א ובשילהי תושבעים אות ו'), ומצינו עוד ביומא ס"ה ע"א, שאמרו: וכבר היה ר' ישמעאל וכו' ולוי הסדר, מהלכין בדרה, שנשמע מזה, כי לוי נקרא סדרנא ד', נשאר עוד במחלוקת זו רבנן סתמי שלא נוכל לכנות להם שם פרטי.

כל אלו החכמים, שקדמו לרב נחמן בר יצחק, כלל במציאתו הנפלאה בסדרו מראש אלו שהקדימו הברלה, במוצאי שבת כלל שאר הברכות שאין דעתו מסכמת אתם ופרט אותם אחד לאחד בכינויים מתאימים למדותם באמרו: אנא לא חכימאי (ריב"ז), שאמר נהיק וישמואל שאמר נהיק, ולא חוזה (ר' יהושע בן לוי, שאמר נהיק) ולא יחידה (רבה שאמר נהיק), לא סבור אני כמותם ה', אך נמרנא (רב), וסדרנא (לוי) אנא, וכן מורין בבי מדרשי כוותי (רבנן סתמי) דשאני עיולי יומא מאפוקי יומאי, דאפוקי יומא מאחרינן ליה, כי חיכי דלא להוי עלן כטונא.

כינויים מליציים מתאימים לכשרון חכמים ידועים הם גם המוכאים

- ג) מענין הדבר, כי אלה השנים נתכנו בתאר חכם ובשניהם מציינו כי היו תוכנים, ראה הוריות י"ד ע"ב: ר"ג ור"י הוי אזלי כספינתא וכו' א"ל כוכב אחד עולה אחת לשבעים שנה, אמרתי שמא יעלה ויתעה ובראש השנה ב"ה ע"א, שהתענין ר' יהושע בדבר סביעת החדשים ועבורי השנים, וכן שמואל שנמרא בעבור זה ירחינאי (וראה ברכות ג"ח ע"א ראש השנה ב' ע"ב, חולין צ"ה ע"ב ודברים רבה פ"ה) וראה בתרגום שיר השירים ז' ה': ספרי מלין חוכמתא כפרסמינין דמיא וידעין למסני חושבנא עבורין ומעברין שנין וסבעין ריש' ירהין ורישי שנין, ובריה א' י"ב ל"ב ומבני יששכר יודעי בינה לעתים מתורגם חכימין לסקבע ריש' שנין ורישי ירחין ולעברא ירחיא ושניא וכו' אמרו בבבלי שבת ע"ה ע"א: מנין שמצוה לחשוב תקופות ומולות, שנאמר כי היא חכמתכם ובינתכם וכו'.
- ד) יתכן שנמרא בן על שסידר ברייתות, ראה רשב"ם ב"ב ג"ב סע"ב ד"ה סדושין דבי לוי וברש"י בתובות ג"ג ע"ב ד"ה וכי תנו לוי במתניתא, וברור כי עליו כווננו ולא על דוי האמורא חברו של שמואל, כאשר התעורר הרשב"ם על ההשתנות מהסדר הרגיל בכל סופים, אך אחרי הביאם פלגות רב וישמואל ורבה הביאו דיעות חכמי הדורות שרמניהם: לוי ורבנן שלו ר' יהושע בן לוי ור' יהושע בן חנניה, ה) אבל לא אמר עליהם יא ירענא, שהרי הם חכמים נודעים,

בבית מסחר הספרים "העברי"

באוסטרא המורבית נמצאים מליתות של צמר ושל משי תפילין, ציצית ומוזות וספרים חדשים גם ישנים כמו תנ"ך, ש"ס ופוסקים, ספרי למדו שפיע, מלונים שונים ובפרט כל הספרים בלשונות העמים הנוגעים ליהודים, רצון כל קונה יעשה באמונה.

Dr. R. Färber Mor. Ostrava.
Chelcicky 7.

העמיקאליען גראס-פערקויף.

קאלאפאניום מאנטאן-וואכס קארנאבער-וואכס, גומי-אראביקום, ניגראוין, וואסערלאזודיק און פעטטלאזודיק, זאממליכע אגילין-פארבען, פיר שטאף-פארבונג אין אללען פארבען, בלריה-אגילין-עקסטראקט אולטרא-מאדין, וואזעלין, וואגענפעטטען אין בלעכדאזען, שוהקרעמער שוהמאכער-וואכס, טינטע, בלעכדאזען א. ד. ג. עמפפעהלט די פראקאקאליערטע פירמא

CHIEL TEITELBAUM
FABRYKA WYROBÓW CHEMICZNYCH,
I IMPORT ARTYKUŁÓW CHEM.
DIETLOWSKA 49 w KRAKOWIE.

בשדש שפות.

בעברית, פולנית וגרמנית יוכל כל אחד לבוא ליד שלמות גמורה בעזרת מכתבי ההוראה הידועים, 32 כתבים לשפה העברית, 32 לפולנית, 10 מכתבים לגרמנית. מחירים של עשרה מכתבים - 160 מרקאות, של קומפלט בן 32 מכתבים - 450 מ.

השפה, ספר למדו שפת עבר לבוגרים בתרגום המלים ליהודית, פולנית וגרמנית, מחירו 100 מ.

לחומי רש"י 10 מ. להוסף 5 אחוזים דמי משדוח לכל הזמנה.

להזמין בכל בתי מסחר הספרים או ע"י.

S. WALKOWSKI Kraków, Miodowa 22.

מורה מנוסה.

שנהלה שנים רבות בתי ספר עבריים, מבקשה משרת מנהלת בבית ספר כזה, העירה חבוכה, לפנות אל

F. Gugig dla B. K. Kołomyja.
ul. Sobieskiego 48.

סוכנות "המצפה" בשכונת סלובקיה היא

Dr. R. Färber MORAWSKA OSTRAWA

Chelcicky 7.

סוכנות "המצפה" לרומניה הגדולה

למשלוח כסף היא בית מסחרו של

Bernard Kohn Tempelgasse 1. Czernowitz.

בית מסחר הספרים של

L. Fortgang, Kraków Krakowska 33.

ספרי הוצאת שטיבל.

מרק.	התקופה, ערוך ע"י ד. פרישמן, ספר ד, ח, ו, ז, ה, מחיר כל ספר	450
150	מקלט, יהודי, ע"י ברקוביץ בניירורס 14 ספרים	150
70	שירי אנקריאון, תרגום שאול שטרניחובסקי	70
115	אימינינה בטורים מאת גשה, תרגום יעקב כהן	115
100	פואמות דרמטיות, פושקין, שמעונוביץ	100
60	הנסיכה בהרי הרץ, הינה	60
150	נבזרים ועבודת נבזרים מאת קרליץ תרגום אינהורן	150
135	באש ובחרב, חלק א', שנקביץ, פירענק	135
145	חלק ב'	145
145	חלק ג'	145
115	חלק ד'	115
55	מפעמים, וילך, פרישמן	55
60	מניפה של לודי וינדרמיר מאת וילד, טביוב	60
75	חשיכותה של רצינות	75
60	מיחה, שניצלר, יקוביץ	60
85	האחיות, זסרמן	85
55	דבי שלמה נגיד, שלום אש, מ. שפירא	55
130	אינבורג, קלרמן, רוד צמה	130
90	האויף חלק א', הפסמן	90
450	שכול וכשלק, ספור, ברנד	450
375	חיי אדם: ילדות, שלום-עלכם תרגום ברקוביץ	375
375	נערות	375
375	בחרות	375
155	אירידיון, קרשינסקי, בן-אברם	155
85	מלחמה ושלוה, חלק א', טולסטוי, טריווש	85
85	חלק ב'	85
75	שלש אחיות, דרמה, ציחוב, בן-אברם	75
120	חוון התשבי, מאת יעקב כהן, המחיר	120
75	הקרושים, סמפוניה	75
150	העברי החדש, מאסף	150
40	ערכים, קבץ, ערוך ע"י פ. לחובר	40

להמחירים הנ"ל להוסיף הוספה של 10% ובעד המשלוח 5% קמלוגים אינם נשלחים לפי שעה.

נמצא למכירה

המלון הפולני-עברי

מאת י. נוסבוים ול. דרהר.

מחירו 120 מרק מכוך

למו"ם ולמורים רבש הגון

Wyd. J. Nussbaum, Kraków, Miodowa 19.